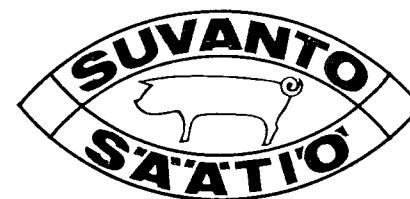

SUVANNON SEUTU

SUVANNON
YMPÄRISTÖN
KOTISEUTU-
LEHTI • Julkaisija

N:o 1 1982

HELMIKUU

Martti Pajarin talo Haparaisissa

Ihminen jolta sain

Elämässäni on ollut eräs ihminen ylitse muiden, kaikkien kohtaamieni ihmisten. Ei hän ollut omainen, ei ystävä — mutta hänestä tuli sitten vuosien mittaan se lämmin ja läheinen ystävä, ihminen jonka varmaan vain ani harva meistä voi elämänsä varrella kohdata ja lukea ystäväkseen.

Olimme nuori aviopari, silloin 40-luvulla. Sota oli ohi, ja pääsimme aloittamaan elämäämme puutteellisissa rauhan olosuhteissa. Kotimme oli jäänyt Karjalaan. Täältä Lempäälästä löysimme asunnoksemme pienen kamarin ja keittiön Kirkkojärven rannalta. Olimme tähän pienen vuokra-asuntoomme hyvin tyytyväisiä. Ensimmäinen lapsemme oli jo syntynyt, miehelle löytyi työpaikka, ja niin olimme päässeet elämisen alkuun.

Sitten tuli tieto, että taloon tulee asumaan myös vanha lähetyssaarnaajajärjestö. Tämä asuintalomme oli varattu kotiutuneiden lähetyssaarnaajien vanhuuden kodiksi, ja he olivat ensimmäiset tulijat. Nyt meidän oli tultava toimeen tässä yhteisessä keittiössä. Tämä tieto oli kuin shokki — kuinka ihmeessä me osaisimme, toisenlaiseen elämän tyyliin tottuneet nuoret sopeutua ja olla yhdessä vanhan lähetyssaarnaajajärjestön kanssa? — Tämä pelästytti kertakaikkiaan. Pakkohan se ajatus oli sulattaa, ei asuntoja silloin ihan helpolla ollut saatavissa, niin ettei voinut karkuunkaan lähteä!

Niinpä nämä ihmiset tulivat, kotiutuivat yli 30 vuoden lähetystehtävänsä jälkeen tänne koti-Suomeen,

samaan taloon meidän kanssamme. Jo ensi tapaaminen oli lämmin ja avoin, tuntui ennustavan hyvää. Niin me tutustuttiin, puheltiin ja kuunneltiin toinen toisiamme ja meidän epäluulomme haihtuivat melko pian. Sillä meillä oli ollut aivan erilainen luulo ja käsitys lähetyssaarnaajista, kuin mitä he sitten olivat. — Luulimme, että saarnaavat meille ja tyrkyttävät uskoaan joka tilanteessa. Ei asia ollutkaan niin.

Tulimme tuntemaan iloisia ja onnellisia ihmisiä, jotka elivät henkisesti rikasta elämää. Tulimme huomaamaan, että heillä oli jotain erikoista elämässään, jota meiltä puuttui. He osasivat suhtautua rakkaudella ja lämmöllä, niinkuin nykyisin sanotaan, ja hienotunteisesti meihin, ja kaikkiin muihinkin ihmis-suhteisiin. Se vaikutti meihin enempi kuin paraskaan saarna. Kun ihminen voi elää käytännössä, joka-päiväisessä arkielämässä niin, että se näkyy, tuntuu ja vaikuttaa...

Tämä vanha lähetyssaarnaaja sairasti syöpää noin puoli vuotta ja nukkui pois. Niin jäimme hänen rouvansa kanssa elämään elämäämme.

Hänen nimensä oli Sonja Ollila. Tyttäreemme rupesi kutsumaan hän-

tä "Olli-tädiksi", hän hyväksyi sen nimen itselleen ja niin hän oli meille koko perheelle "Olli-täti". Hän oli meille kuin Äiti, turvallinen tuki joka tilanteessa. Saimme vapaasti lähteä harrastuksiimme. Olimme siihen aikaan aktiivisesti mukana Karjalaseurassa ja Nuorisoseurassa, näyttelemässä, laulamassa ja lausumassa, joskus kävimme tanssimasakin.

"Olli-täti" kehoitti meitä lähtemään ja sanoi: — Kyllä minä lapset hoidan. Niinpä hän aina uskollisesti valvoi niin kauan kun tulimme kotiin, vaikka lapset jo nukkuivat. — Se vähän kyllä omaatuntoamme kolkutti kun vanha ihminen joutuu meidän takiamme valvomaan... Yhdessä siinä sitten emännöitiin samalla hellalla ja ruokailtiin keittiössä.

Hän opetti lapsille ruokarukoukset, en olisi itse silloin sellaisia asioita huomannut. Siinä kerrottiin ilot ja surut, tutustuimme samalla toistemme vieraisiinkin. — Hänen luonaan oli ajoittain lähteviä lähetysoppilaita kieltä oppimassa, ja paikakuntalaisiakin kävi kielitunneilla. Sillä hän osasi hyvin montaa kieltä ja useita Intian kielimurteita.

Meille syntyi toinenkin tytär, ja niin oli tämä "äiti-tuki" tässä lähel-

lä tuiki tarpeellinen. Pääsin lähtemään kauppaan ja pikkuasioille ettei tarvinnut aina ottaa lapsia mukaan.

"Olli-täti" muisti aina lasten nimi- ja syntymäpäivät, joulut ja pääsiäiset pikku-lahjoilla. Ei hän tainnut sitä kertaa käydä Tampereellakaan ettei tuonut minulle jotain pientä taloustavaraa, mitä huomasin minulta puuttuvan.

Niihin viiteen vuoteen jotka saimme yhdessä elää, sisältyy paljon kauniita ja rakkaita muistoja. Se aika oli ehkä elämäni rikkainta aikaa, kaikkine kokemuksineen, jonka saimme tämän "Olli-tädin" kanssa yhdessä viettää. Tunsimme, että meitä kannetaan rukouksin, vaikka meille ei puhuta uskosta, se vaikutti niin, että pani minut itse et-

simään ja kiinnostumaan näistä perimmäisistä kysymyksistä.

"Olli-täti" kävi vielä usein meitä tervehtimässä täällä uudessa omassa kodissamme. Hänen muutettuun Helsinkiin ja sairastuttuaan, pidimme vielä yhteyttä ja kävimme katsomassa. Hän kuoli keväällä 1958.

Siunaustilaisuudessa Tampereella eräs lähetysohjaaja piti muistopuhetta ja kertoi, että he tulivat huomaamaan hänen persoonallisuutensa suuruuden, kun oli joku vaikea asia kysymyksessä ja tämä rouva Ollila selvitti asiaa, niin he kaikki tunsivat, että hän oli päättään pitempi heitä toisia.

Tähän toteamukseen minäkin ihan sydämeistäni yhdyn. En ole tavannut elämässäni toista siihen hen-

kiseen mittaan kypsyntä ihmistä jolla olisi esimerkin voimalla ollut niin paljon annettavaa. Hänellä oli oma hengellinen kotinsa, mutta hänellä oli avaruutta muillekin, sillä hän kävi yhtä hyvin kirkossa ja muiden uskonsuuntien tilaisuuksissa.

Hän oli paljon maailmaa ja elämää nähnyt, paljon Herralta saanut ja sitä pystynyt itselleen omaksumaan niin, että siitä rikkaudesta riitti muillekin jakaa. — Jospa itse pystyisi edes pienen hiukkasen tätä elämän rikkautta välittämään lähimmäisilleen jossakin muodossa tietämättään, niin olisi jollakin ihmisellä vähän parempi ja helpompi olo tässä nurjassa maailmassa.

"Olli-täti" oli meille tässä hyvässä esimerkkinä.

S.K.

Terveisiä kaikille Haitermaatoisille ja Viiksalahtelaisille

lähettää Rauha Andersén, Rauha Liisa Villentytär Kuisma, sekä seuraavan Sakkolan murteella kirjoitetun runon, jonka tekijää hän ei muista. Runon murre ja sointi on toimittajan tuntuman mukaan melko osuvaa... Tunteeko kuka runon omakseen?

Nii muistat niiko eilispäivän ikkeä,
enskertoi lapsen ko katselit
kotiseutuis ihanuuskii:
"Paikka mikkeä näi kaunis ei uo..."
Nii sie sillo peättelit.
Ja nyt siul o sama tunne yhä,
ja yhä tunnet sinne ikäveä.
Sitä muistellesais onko pyhä,
ja silmiheis soat jottai hämäreä.

Sie muistat: — Tuos on tuttu metsärinne,
se niiko hoastais mielhakeitoa,
tai uskois miul iloloitoa.
Vaik mihi sie katsot,
ni kaik o sammoa tuttavoa.
Se riiehe petäjä, se lakkapäine,
siul nyökkeä hyvät huomenet
ja ranta-raijoist se keskimäine
siul lehveä liuhuttoa ko katselet.

Siihe Saunalahtie päiväpaiste läikky,
puut rantahiekal hiljoa lauleliit.
Ettäiset soaret pouvasumus väikky,

puut yltävihriet viestä peilailiit.
Ja ruohopäistä samettii, eiks totta,
ne olliit meijä omat pihamoat.
Ja senki muistat hyvi jot timanttii
ja helmii hohtiit lentohoat.
Sinnekö jouvuit joskus oamuvarrai
ni sen säihettä iha säikähit!
Ku joka lehe kärkie ois peärly pantu
ristallit ja riljantit?

Näi kaiken sie teän muistat yhä
ja paljoki enemmän ko on kaik teä...
Ja sitä muistellesais ois ko pyhä
ja toas silmäis kosteutta hämarteä!
Sen kosteuden sie sillo pyyhit tiehie!
Ja suu naurus sanot: — Ei uo hättäkeä!
Ja naisest naisie ja miehest miehie
käyp ilo-läike ja mielet lämmitteä!

Ku toivo-orroan voa ei kuihtuu anna
ni kyl ain armas aika neuvon tuo.
Yl jaksamiseha ei kuormoa panna,
yhä yöki uueks päiväks valkenuo!

Muistoja Suvannolta

On synnyinseutu Sakkolan mailla,
ja rannat kauniit Suvannon.
Ne kalliit muistot säilyvät aina.
ne arvokkaimmat aarteet on.
Jos missä tietäsi kuljetkin,
niin muistot rakkaat aina säilyypi.
Palteilla rinteitten kypsyi vilja,
ahkeroi maamies pelloillaan.
Siintävi ulappa Suvannon,
kuin kristallia veden pinta on.
Välkkeessä päivän sen kirkkautta
on sanat köyhät kertomaan.

Ken syleilyhyn sen aallokossa
lapsena uimaan mennyt on.
Hän vielä muistaa sen virkistuksen,
se kesän riemu verraton.
On niin kuin vieläkin tuntisin
tuon veden kosketuksen—hellimmin.
Väsymys työstä — ja hikihelmet

hopeinen tyrsky huuhtoi pois.
Aina kun vapaina vedet on
rykille saapui laivat Suvannon.
Sen äänen kerran ken omi kuullut,
se muistoissakin vielä soi.

Lämpöiseen santaan —
hiealle rantaan,
ken kätkeytynyt peittohon.
Kuunnellut sieltä lintujen äänet,
niin herkan kauniin laulelon.
Ja sitä laulua kauniimpaa
en ole koskaan saanut kuunnella.
Vehmaana kasvaa rantojen puusto,
liplaten laineet rantaan lyö.
Siintävi ulappa Suvannon.
Niin kalarikkaat vedet siellä on.
Mieluisat muistot — ne kalareissut
— jakeli Ahti antejaan.

On maalaismaisema — ilta kaunis,
kun länsiranta ruskottaa.
Purppura hohde vesien yllä,
kimallus kaunis kultainen.
Palasi työstään peltomies,
kutsuvi luokseen armas kotilies.
Tyynenä karja on tarhassaan,
kilkahti kello hiljalleen.
Siintävi ulappa Suvannon —
kun aatoksissain siellä ollut oon.
On kotiseutu —
sen kauniit kunnaat,
kuin syleilyssä Suvannon.

Tämä runo on laulettu kasetille ja
tämän on pyytänyt Suvannon Seudun
käyttöön Kaarlo Kallonen Lapinlahdesta.

Sanat on kirjoittanut Noitermaasta kotoisin oleva Alma Rastas.

Leivän tuoksu

Sivuutimme kerran talvella Floridaan menomatkalla aamuvarhain Cincinnatin kaupunkia. Autoon tunkeutui ihana aamulla paistetun leivän tuoksu leipätehtaiden savuja ja tuuletuspiipuista. Mikä aroomi!

Samalla tuli mieleeni kertomus Leningradin saarrosta. Kertomuksessa kuvattiin asukkaita aamuhämärissä rientämässä jonottamaan päivittäistä leipäannostaan. Monet vallan pysähtyivät vetääkseen täysin siemauksin leivän tuoksua, joka varsinkin tyyninä aamuina leijaili kauan kaupungin yllä. Se oli kuin alkupala nälkäiselle kulkijalle.

Tuli myös mieleen tositarina kaukaiselta ajalta 1917—18. Ja aivan Sakkolassa tapahtunut. Silloinkin nälkä kolkutti monen leipänsä rahalla hankkivan kansalaisen ovea. Maanviljelijät eivät silloin hätää

kärsineet, sillä luonnon puolesta ei ollut katovuosia. Mutta leipäkorttila eläjälle annos tuntui vähäiseltä. Niinpä käytiin ostelemassa leipää ja jauhoja maanviljelijöiltä. Eräs pieni poika lähestyi suurta taloa, jonka läheisyydessä leijaili voimakas paistuvan ruisleivän tuoksu. Toiveikkaana poikanen raha kourassa oven suussa pyysi saada ostaa vaikka puoli leipää. Leipä oli kymmenkunta jo pöydällä ja vielä uusia tuli uunista. Emäntä touhusi uunin edessä leipälapion kanssa ja vastaili pikku pojalle: ”Ei sitä tiije päältä” tähettä myyvä!” Ja niin meni poika itku kurkussa pahoilla mielin pois.

Tuossa leipäjutussa on se merkilistä, että monien monien vuosien kuluttua tuli jatkoa tarinaan. Pieni poika oli nyt varttunut mieheksi ja oli seudun eräässä kaupassa myyjänä. Päivänä muutamana kauppaan tuli se muinoinen suuren talon emäntä. Emännän elämässä oli tapahtunut paljon muutoksia. Ei ollut enää komeata taloa, vaan asui nyt poikansa monilapsisen perheen

pienessä rappeutuneessa mökissä. Pojan juopottelun takia oli mennyt maat ja mannut. Ja mikä pahinta, ei ollut rahaa edes leipäjauhojen ostoon. Tuli sitten kauppaan pyytämään jauhoja luotolla ostaakseen. Muinoinen pikkupoika oli tiskin takana, kun emäntä selitti kauppiaille: ”Kyllä tuo naapurin poika takaa, että maksan kun saan rahaa.” Nuorukainen punastui muistoaan vuosien takaa. Kuinka pyrkiväkään katkerat sanat: ”Ei sitä tiije päältä” tähettä myyvä!” Väkinen tahtoi purkautua vuosien katkeruus, mutta hillitsi itsensä ja käveli hiljalleen pois sanomatta mitään.

Elämän ohjaaja kasvattaa meitä kaikkia.

Ei kukaan tee hyvää eikä pahaa, etteikö se joskus jossain muodossa tule vastaan. Jos tuotat jollekin Hänen pienimmistään iloa, se ilona tulee joskus aivan arvaamatta osaksesi. Jos taas tuotat pahaa mieltä, niin se varmasti nöyryytyksenä osaksesi on tuleva.

Klaudia Pelkinen

Tunnelmallinen iltapäivä Larin Parasken tyttärentyttären seurassa

Sakkolan Metsäpirtin kuulun runotyttären Larin Parasken Lapanaisista kilometrin päässä sijainneesta Vaskelan kylästä lähteneen tyttärentyttärellä Maria Litmasella korkeasta iästään huolimatta vielä nytkin on muistinsa lokeroissa muistoja isoäidistään. Mummon luokse lapsena piiperrettiin tämän tästä lettusia maistelemaan.

18. 10. 1898 Tiikkerissä syntynyt Mari — aamunvalvoja varainen — viettää nykyisin ikäpäiviään eteläisen Karjalan leppeillä leveysasteilla. Tähän kirjaan tulevaa erikoishaastattelua varten käsityöneuvos Tyne-Kerttu Virkin kanssa löysimme Marin Lappeenrannasta Koulutie 46:stä, missä Marilla uskollisten sydän- ja uskonystäviensä Rautiaisten kodissa oli vastaanotto. Aika: helteisen elokuun iltapäivä 1980.

Mie se nykysi vaa täll viisii käyn kyllää, lausahteli Mari, jonka hermyvä iloisuus ei voi olla tarttumatta ensitapaamiseen huolella valmistautuneeseen haastattelijaankaan.

Pienet ne olivat ankaralla työnteolla leipänsä irroittaneiden entisten vähäosaisten tupaset Vaskelankin kylässä. Siell myö kaikk Tommi-loist, Iivanoist, Millilöist ja Kirlöist jotekute elettii. Ja tietyst Tätjana-mummoin, Nait-täti, Vasu- ennoin ja sisarukset Tanel, Kaapre, Aapro, Jussi, Nanu, Anni ja mie Mari. Jos ei miun kotonain olt hääppöist aineellist elloo, sitäki vähemmä sitä ol Mummolasa. Näin muistelee lisää Mari: Muutaman askeleen päässä Mummon pirtin ovesta tuli jo vastaan seinä. Vaan perällä häämötti pöydän korkeudella lattiasta laitettu vuode. Heijan ja Mummon sylyn lisäksi tupasen ainoa lämmin paikka. Syys- ja talvikylmillä kelpasi leikeissä ja lepertelyissä elävän lapsilauman istuskella poppanan lämmittävässä suojassa. Mutta ke-

vään ja kesän auringon armaudessa tupasen ovesta lapsuuden hillittömällä menolla käytiin sisään ja ulos lakkaamatta. Ja Mari jatkaa: Jos vielä illalla Mummolaan piipahdettiin, nähtiin mitä vain kestävän Mummon päivän töitten jälkeen kirjasson kelmeässä valaistuksessa nyökyttelevän käsitöittensä parissa. Perinteisillä käsitöillään — mm. Yli 100 Sakkolan kansanpuvun harakkaa — Mummo maksoi isompiosaisten naapuriensa lahjoittamat avut, jopa saunassa käymiset. Mummolla kun ei ollut omaa saunaa. Kaivo toki oli.

Larin Parasken tyttärenlapsille jäi sellainen käsitys, että Mummolla tuntui aina riittävän aikaa. Mumolta virsikkäitä laululoita ei kuitenkaan lapsilla ollut lupa jäädä kuuntelemaan. Niitä kun pidettiin jotenkin jumalattomina tai ainakin maallisina tai sopimattomina.

Ikääntymisen myötä Marille on siunaantunut kauneutta elolle. Nupusta aukeavan nuoruuden hurmasa Mari uskoi mieheen, avioitui Häyrylle. Yhteistä ovat kaksi lasta. Tytär ja poika.

Säiniöläiset naapurit ja muut kylän naiset ja miehet vieläkin muistanevat hyvään uskoon tuodittautuneen, aviossaan perusteellisesti kariutuneen, mitään työtä pelkäämättömän, kaikkeen ryhtyvän ja kaikessa aikaansaaneen Marin hyvin. Ei silloin ollut aikaa eikä kannattanut udella edes itseltään mitä tapahtui ja miksi? Miehen lähdettyä kotoa Marin ja lasten elo ei olisikaan edistynyt ilman Marin tarttumista kaikkiin saatavissa oleviin töihin. Kuitenkaan ei ole elo Maria alistanut. Naurusuulla Mari vieläkin muistelee elämänsä räkkiä ja loputtomia puurtamisiaan.

Elämän iloista, huolista ja suruistakin sinneen perinteisen runonlau-

lamisen muistamiseksi Marista valittavasti ei enää ole. Ajan armottoomaan tyhjään ovat unohtuneet Larin Parasken laulamisen ja tietämisen rikkaat luvut, joita lapsuuden ja nuoruuden elämänvimmassa kielloista huolimatta kyselemättä, hiljaa ja vaieten tuli kuunneltua ja opittuakin. Mutta uskonnollisavytteisen ja muun laulamisen lahja Marilla vieläkin on tallella. Uskollisen ystävänsä kanssa Mari esittääkin osittain ulkoa useita pitkiä lauluja. Kuten:

Totuus meidän sydämiimme
valon kirkkaan heijastaa.

Ja: Voiko löytää kauniimpaa
kuin on Luojan luoma maa.

Silmälasit auttavat lukemisessa ja laulun sanojen löytämisessä. Puhdas, sointuvainen ääni värähtelee vieläkin, kun kaikki yhdessä muistellaan muutamia kansanlauluja. Kuten: Iso lintu merikotka.

Ja on tytöillä punapaula.

Kahtena talvena käymänsä kiertokoulun ajoilta Mari muistaa paistaa mieleensä virrenkin:

Mä olen niin pienoinen.

Mökissään, omassa lämpimässä pilttuussaan Mari nykyisin elelee mukavasti. Kodinhoitaja siivot ja ruuat käy tekemässä.

— Vällii mie pistihen pihalle ilma kantta kurkkailemassa. Kesäisin ihastelen kukkasja ja katselen lintuja. Toisinaan annan katseeni liukua lämpimän eteläisen myötä. Toisinaan taas viluttavan pakkasen kourissa jäähmetyneeseen pohjoiseen päin. Aina kuitenkin kohti Taivasta, minne ollaan matkalla kaikki. Moinaan en tunne olevani yksin. Nythän on aikaa itselle ja aikaa olla hiljaa. Tulemistahan ja lähtemistähän tämä Elämä on. Kun vain ei ru-

Haparaisten nuorisoseuran kesäjuhlassa puhui lehtori Jaakko Nurmesniemi

Hyvät nuorisoseura-aatteen kannattajat.

”Tämä on kevätmyrskyjen aika, vaihtelevain maailmankatsomusten, vaihtelevain elämänarvojen ja luovain voimain aavistelemissien yllätysten merkillinen aikakausi. Kaikki vanhenee niin nopeasti: Hidastelevat ja vitkallisesti edistyvät yksilöt ja kansat jäävät niin helposti ajastaan jällelle.”

Näin nykyaikaista tekstiä kirjoitti Santeri Alkio jo v. 1905 ilmestyneessä Nuorisoseurakirjassa. Kirjoituksen sanoma pätee vielä tänä päivänä ja nuorisoseuraliikkeen 100 vuotishuhtikuussa 1981. Nimittäin kevättalvella 1881 laihialainen Vaasan lyseon oppilas, Juho Hietanen, vaati

Vaasa-lehden kirjoitelmasarjassaan perustettavaksi ”eräänlaisia nuorisoyhdistyksiä, joiden tarkoituksena olisi edistää kaikkea tosikansallista.” — Juhannuksena 1881 perustettiin sitten Kauhavan Alakylän Kalan torpassa Suomen ensimmäinen nuorisoseura, ”Kauhavan nuorisoyhtiö.”

Santeri Alkio näki koululaitoksen synnyssään vaaratekijän, kun vain rikkaat panivat lapsensa kouluun:

”Tulee perustaa nuorisoseuroja, etteivät olosuhteet myrkyttäisi kansan voimakerron heräävää maailmankatsomusta, vaan heräisi usko ihmisoikeuden lopulliseen voittoon.”

Kun nuorisoseuraliike sata vuotta

nonlaulannan juurille kaipaava muisti sukeltaisi tyhjää.

Hyvä täll on ollakseen
armas aikaellakseen

on Marin viesti lapsille, kaikille ystäville ja kaikille, jotka vielä hänet muistavat. Metsäpirtin elomailta entisiltä on pitkä matka eteläisen Karjalan leppeille maille. Vaan täälläkin tuntuvat omat kähäiset kukahetelevan ja omat lintuset livertelevän. Näin lausahaa kaunis Mari, maan kuulun Larin Parasken tyttärentytär. Ja Elämän sävelen löytäneenä ja kaikessa kiittäjänä oppineena norjasti ja runollisesti haastava, silmillään eloisuutta sädehtivä Mari — ulkonaiselta näöltään ilmetty Larin Paraske — heläyttää heleän naurun ja tanssahtakin ilkurisuuttaan. Sitten rutistaa lämpimät Näkemisiin — tervehdykset pukehissa puhtahissa

Valkehissa vaattehissa.

Ja muistelee jo eläessään legendaarisen Larin Parasken elon kiveäryyttä. Ja mesileipiä.

Zuli Tarhonen

Tämä Zuli Tarhosen kirjoitus on kirjasta: ITSE TUON SANOIKSI VIRKKI 1978—1980. Sisällössä on lisäksi paljon naisia varmasti kiinnostavia käsityömalleja ja tekotaipien selvityksiä, Nyytingin palmikointia, Karjalan Kannaksen käsityöperinteestä. Sakkolan-Raudun kansallispuvun kaavat ja ompeluohjeet tarveaineineen. Samoin on kaavat ja ompeluohjeet Kanneljärven kansallispuvusta. Myös ohjeet neulakintaan pyöryttäminen ompeliseksi suomeksi, venäjäksi, ei kielellisesti vaan työtapana.

Kirjasen saa Vokki-Virkistä Heltingistä.

sitten syntyi, sen johtavaksi aatteelliseksi tavoitteeksi tuli kasvattaa hyviä ihmisiä ja kunnan kansalaisia.

Nyt nuorisoseura-aate on taas muotia ja ilahduttavassa nousussa. Meitä jo vähän vanhempia nuorisoseuralaisia tämä seikka ilahduttaa:kin suuresti, sillä nuorten asiassa oleminen on parasta, mitä voimme tehdä tulevaisuuden eteen.

Tänään me olemme täällä Irma ja Sem. Nuoran kauniissa kodissa ja sen pihamaalla vietämme Haparaisten ns:n musiikkikerhon kesäjuhlaa. Ns-liikkeen 100 juhluvuonna tapahtui Haparaisten nuorisoseuralle iloinen perheenlisäys: Heti alkuvuodesta syntyi muutaman pojan muodostama musiikkikerho. Yhtä pitkä matka kuin seuran perustamisvuodesta, 1904, on tähän päivään, on perinteisistä kuoro- ja tanhuesityksistä tämän nykyisen yhtyeen esityksiin. Toisaalta kuitenkin koko ns-liikkeen juhluvuoden tunnuslause kuuluu: Oppien ja iloiten huomisen hyväksi. Runsaassa puolessa vuodessa ollaan musiikkiopinnoissa siis jo näin pitkällä. Mutta älköön tämä musiikinlaji, nuoret muusikot, jääkö yksipuolisesti harrastuksien kohteeksi: Musiikki on laaja-alaista kuin koko ihmiselämä.

Kuten elämässä yleensä, on nuorisoseurajärjestöjenkin toiminnassa jatkuvasti nousu- ja laskukausia, on ollut havaittavissa tiettyä aaltoiluketta. Mutta jokaisen seuran toiminnassahan löytyy vireämpiä ja hiljaisempia kausia. Toiminnan aktiivisuus tulee ja menee aina aktiivistien ihmisten mukana, mutta: Perusidea ja aste pysyvät. Tämän hetken aktiiviteetti on musiikkiharrastus.

Omana henkilökohtaisena toivomuksenani on kuitenkin, että vielä joskus, toivottavasti mahdollisimman pian, herätetään henkiin aikoinaan niin maineikkaat Haparaisten nuorisoseuran tanhu-, näytelmä- ja kuoropiirit.

Kun Santeri Alkio pelkäsi nuorisolta puuttuvan päämääriä, hän tah-

Muistojen hetkiä Takaisin Karjalaan

Syyskesällä 1941 jatkosodan aikana ja Kannaksen valtauksen jälkeen palasivat lähes kaikki karjalaiset takaisin kotiseudulleen, vaikka jatkuikin sotatila.

Minä olin meidän perheestä ensimmäisenä sinne menossa. Menin Sakkolan kunnantoumistoon, joka oli silloin Viiksanlahdessa. Meitä oli vastaanottamassa Ida Ukkonen ja Matti Niippa. Odottelin siellä työ määräystä. Toisia tyttöjä lähti maanviljelystöhön. Minä lähdin siivousporukkaan Helmi Uosukaisen ryhmään. Kunnantoumistosta saimme muonalaatikat ja paperiset patjapussit. Meitä oli kuuden tytön ryhmä, joka kulki kylästä toiseen siivoamassa taloja, jotka oli takaisin vallattu.

Kauhuyö Luprassa

Kun menimme Lupran kylään koko kuuden tytön ryhmä Helmi

toi herättää niitä etsimään: ”Kun nuorukainen jää koko elämäniäkseen jähmettymään ja kangistumaan tammöiseen toivottomuuteen, hän tekee siveellisen rikoksen itseään ja koko yhteiskuntaa kohtaan, johon hän kuuluu.” Jos jätämme huomiotta jo vanhentuneen tyylin, tuntuivat Alkion sanat yllättävän ajankohtaisilta. Nykynuorethan juuri nyt esim. kaupungeissa puhuvat toivottomuudesta ja potevat myönteisten näköalojen puutetta.

Mutta nuorisoseuraliikkeen tilaisuuksissa ja harrastuspiireissä toimivat kaikenikäiset ihmiset vauvasta vaariin, miniästä mummuun. Tällöin opitaan ymmärtämään ja suvaitsemaan lähimmäisiä mitä hienoimmalla tavalla. Seura toimii perhejärjestönä, nuorisoseura-aate siirtyy useinkin perintönä lapsille, kun kokonaiset perheet käyvät yhdessä illanviettoihin ja muihin tapahtu-

ryhmänjohtajana ja aloimme siivota. Ensimmäisen talon sanoivat olevan Hännikäisen talon. Siivosimme sen kuin itseämme varten asuttavaksi ja siivottuamme aloimme laittaa ruokaa. — Hellalle oli jääneet perunat kiehumaan lähteneiltä asukkailta ja muutenkin näytti siltä, että oli tullut ”hapras”-lähtö. Perunamaa oli pihassa kasvamassa ja seinustalla oli jo tomatitkin kypsyneet.

Ruokailtuamme aloimme laittaa petiä nukkumista varten, sillä olimme kovasti väsyneet siivottuamme tätä majoituspaikkaamme.

Oli jo syyskuuta ja illat alkoivat olla pimeitä, eikä meillä ollut minikäänlaista valo-”meininkiä”. Me kuusi naista olimme käsityksemme mukaan ainoat ihmiset tässä kylässä. Olimme illalla jo vähän arkoja vaistottuamme, että metsässä saattoi piileksiä desantteja tai entisiä talon asukkaita.

miin, esim. tällaiseen kesäjuhlaan.

Poliittisesti sitoutumattomana nuorisoseuraliike nähdään todellisuudessa ”avoimien ovien järjestönä” ja raja-aitojen kaatajana, jonne on jokainen aatesuunnan ihminen tervetullut rikastuttamaan järjestön toimintaa.

Tasavallan presidentti Urho Kaleva Kekkonen on sanonut: ”Nuorisoseurojen koko työ rakentuu hyvyden ja rakkauden ohjelmalle. Toiteuttakoon se ohjelmansa myös eheän kansakunnan luomisessa rakkauden tietä.”

Samalla kun toivotan tälle uudelle musiikkikerholle, sen myötä koko Haparaisten nuorisoseuralle jatkuvaa menestystä, esitän kaikille entisille, nykyisille ja tuleville jäsenille haasteen tehdä tätä suuriarvoista työtä nuorisomme hyväksi. Mitä nuorisoa tänään, sitä kansa huomenna.

Tein petini ihan ikkunan vieressä olevalle leveälle penkille, mutta kun kävin vuoteelleni, niin uni ei ottanutkaan tullakseen. Vaan yöllä alkoi koira haukkua ja juosta ympäri taloa, josta kuului myös ihmisten puheensorinaa, en saanut selvää oliko meikkäläisiä, vai ketä vieraita.

Emme nukkuneet koko yönä, niin kovasti pelkasimme ja aina vain ilmapiiri kävi jännemmäksi. — Yksi tytöistä sanoikin, että hän on lukenut kaikki rukoukset, jotka on ulkoa osannut. — Kunnes yksi tytöistä, jolla oli huumorintajua, alkoi tepastella keskellä lattiaa punaruusukaiset flanellihousut jalassa, laheet alapuolen polven ja sanoi: ”Antaa tulla tuppaa vaa, miul on ainaki panssarihousut jalassa!” Tätä kangasta oli hän ostanut Tottijärven osuuskaupasta vaatekortin pisteitä vastaan. Tämä oli kuin aamutakkikangasta ja vain tammöinen palanen. Oli sanonut ostaessaan, että tästä hän tekee panssarihousut kun lähtee takaisin Karjalaan.

Kun sitten viimein aamu valkeni ja aamu saikat juotu, niin jokainen puhui yötunnelemistaan. Päätimme, että seuraavaksi yöksi emme jää keskenämme. Niinpä yksi tytöistä lähti hakemaan karbidilamppua ja IS-miestä esikunnasta vahtipojaksi.

Viikko siinä vierähti, ennenkuin saimme kaikki kylän talot siivottua.

Sipilänmäellä

Kun tulimme Sipilänmäelle, niin menimme eräeseen taloon sisälle, niin sinne oli jäänyt suuri musta koira uunihäkkiin, eikä meinannut päästää sisälle meitä. — Vartiomies vei koiran pois. — Kun saimme ehjäksi jääneet talot siivottua, niin poltimme oikein rikkiä, että syöpäläiset ja torakat katosivat.

Tässä vaiheessa alkoivat jo sakkolalaiset siviilit siirtyä omille syn-

Muisto syntymäkodistani

Syntymäkotini oli Kiviniemen kylän eteläpuolella korkealla kauniilla paikalla metsän reunassa. Tuvan ikkunasta oli avara näköala yli peltojen. Kylän talot näkyivät laajalta alalta, Hätösen, Anttilan, Hännikäisen, Uosukaisen, Roosin sekä Suokkaan talot. Toisella suunnalla näkyivät Toistalo, Koppanen, Nirkkonen, Vuorinen, Hänninen sekä Ratatupa Järveläinen. En enää kaikkia muistakaan.

Asuinrakennus oli punaiseksi maalattu hirsinen rakennus, jossa

tymäseuduilleen, entistä kotia kohtentamaan tai uutta rakentamaan. Nyt myös syksy vaihtui talveksi ja saimme talot siivottua Sakkolassa, niin meille tuli komennus Valkjärvelle linnoitustyömaalle muonittamaan. Nyt oli Helmi Uosukainen emäntänä ja me toiset apulaisina. Täällä oli äreitä ukkoja, jotka aina moittivat ruokaa, että nyt on taas Valkjärven vettä liikaa ruokana. — Eikä tuo ruoka tainnut niin kovin hääpiä ollakaan? — Lihaa piti käyttää säästään, että sitä riitti jotain jokaiselle viikon päivälle. Perunat ja porkkanat oli paleltuneina. Hangella oli pussit, sillä olivat jo valmiiksi paleltuneet kun ne meille tuotiin.

Joulukin meni täällä melko mukavasti, sillä pidettiin pientä juhlaa ja yhdessä laulettiin lämminhenkisesti Kodinkynttilät. Sitten me aloimme tehdä pois lähtöä, mutta eivät olisi päästäneetkään! Pidimme pienet läksiäiset oikein ohjelman kanssa. — Meille olivat ostaneet jokaiselle tytölle uushopeiset jälkiruokalusikat muistoksi. Lusi-kan varteen oli kaiverrettu yksikön numero jota muonitimme.

jatkuu

valkoiset ikkunalaudat. Sisälle mentäessä oli ensin muutama rappuaskel, sitten vähän lattiaa ja ovi avautui porstupaan. Oikealla oli pieni kamari, suoraan mentiin suureen kamariin ja vasemmalta tupaan. Tupa oli suuri ja valoisa. Neljä ikkunaa antoi valoa tuvan joka puolelle. Ovesta oikealla oli hella ja leivinuuni ja vasemmalla ovensuupöytä. Suoraan nurkassa oli sivusta vedettävä sänky, jonka oli isäni itse tehnyt, sen seinäpäädyssä oli kauniita kuvioita. En kyllästynyt niitä katselemasta. Tuvan päätyseinää vierusti istumapenkki, samoin kuin peräseinääkin. Mamman sänky oli uunin takana seinustalla, sieltä meni ovi myös isoon kamariin. Me lapset temmelsimme tuvassa, eikä meitä useasti päästetty kamareihin. Kamarit olivat niin siistit ja kunnossa, että tuntui kuin ne aina odottaisivat vieraita. Useinhan niitä kävikin Anu- ja Emma-täti pitivät huoneet siisteinä. Tuvan lattian lakaisu oli minun ja Martan tehtävänä vuoron perään. Mamma taas huolehti siitä etteivät vuorot menneet sekaisin. Hän meitä lapsia hoiteli lämmöllä ja rakkaudella.

Pihalle tultaessa oli suoraan edessä aittarivi. Ensimmäinen oli vaateaitta, jossa myös kesäisin nukuttiin.

Keskellä oli ruoka-aitta ja sen alla jääkellari, reunimmainen oli vilja-aitta. Saunarakennus ja halkoliiteri sekä kaivo, olivat vähän alempana kuin asuinrakennus. Siellä oli myös sarrain, jossa pidettiin hevosvehkeitä, työkaluja ja koneita. Uloimpana oli navettarakennus. Siinä oli suuri kujamaa, hevostallit, sikolätit ja lehmäin ja lampaiden navetat ja karsinat.

Unessa ja unelmissani olen usein siellä missä synnyin, missä kasvin, sen tiedän, mut en tiedä missä kuoleman pitää...

Tuli mieleeni naapurit, jotka usein kävivät meillä. Heistä muistan aivan erikoisen hyvin Suikkasen mummon. Hän oli antanut maansa ja mantunsa vävyilleen Hotokalle ja siitä piisasi puhetta jatkuvasti. Mummolle oli rakennettu uusi mökki melkein meidän naapuriksi, Anttilan talon lähelle. Mökki oli aina siisti niinkuin mummo itsekin. Mummo oli pieni ja pyöreä. Hän puhui napakasti, iskien välillä jalkaa lattiaan ja näin painottaen puhettaan.

Wellingin Mari kävi myös usein ja lauleli tytöille sulhasia ja pojille morseimiamia. Hänellä oli tiedossa jokaiselle sopivat. Sukulaistalot olivat lähellä ja sieltä käytiin usein kylässä meillä.

Vanha Koppasen kauppatalo oli lähellä. Pientä ostoksia saimme me lapset käydä tekemässä. Ostosten jällelle jäivät pennokset saimme käyttää namusien ostoon. Helena (J

Emil Koppasen vaimo) oli usein myymälässä tekemässä kauppaa meidän kanssa. Hän oli ystävämme ja pidimme hänestä kovasti. Hän kääräisi tiskipaperista tötterön ja joka kerran hän kysyi: "Niin montaks teitä lapsii olkaa?" — Sitten hän laski joka lapselle mansikkakaramellin tötteröön, vaikka ei aina pennit riittäneetkään, sanoi vielä: "Kenet mie nyt teist ilma jättäisin, en kettää..."

Hänellä itsellään ei ollut lapsia, varmaan sen vuoksi hän piti meistä. Kukkia hänen muistollen.

Nirkkosen mummo oli ahkera kalalla käymään. Aamuvahaisella hän lähti Suvannon rantaan, oli ilma millainen tahansa. Jos sattui olemaan myrskyinen ilma, hän istui veneensä kokassa ja odotti sään tasaantumista. — Niin hän sitten kuolikin veneensä kokkaan...

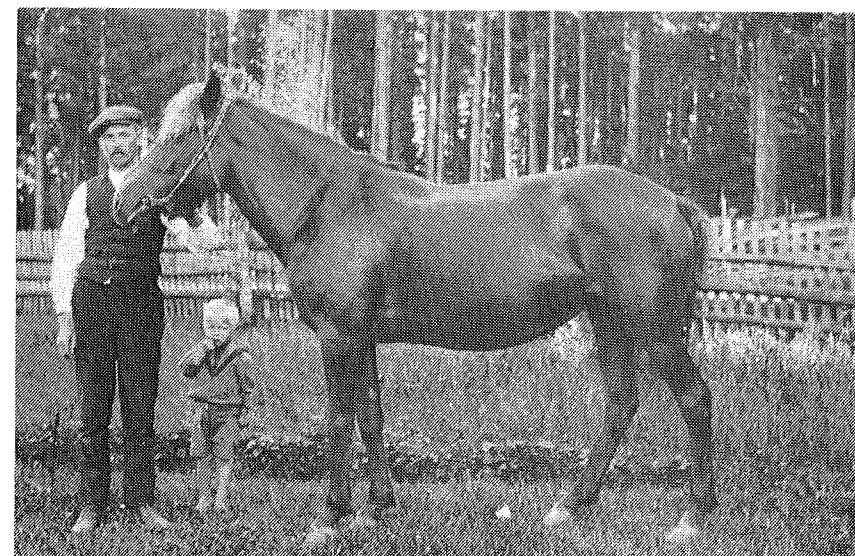
Vappu Hänninen piti kauppa-

Avioliittoon vihittyjä

Avioliittoon vihittiin 6 päivä joulukuuta 1981 Helsingin Johanneksen kirkossa toimittaja Timo Lipponen ja toimittaja Satu Jortikka. Vihkimisen toimitti pastori Esko Nikander. Morsiamen vanhemmat Paula ja Unto Jortikka Kangasalta. Unto Jortikan synnyinkylä on Sakkolan Kaarnajoki.

Uusi herastuomari

Talonmies Unto Jortikka Kangasalan Suoramalta on saanut herastuomarin arvon, jonka Pirkkalan kihlakunnanoikeus on myöntänyt tunnustukseksi pitkäaikaisesta ja ansiokkaasta lautamiestoiminnasta. Herastuomari Jortikka on syntynyt Sakkolan Kaarnajoelta.

Tämä on n. 70 vuotta vanha kuva, jossa on setäni Aapro Koiranen ja hänen poikansa Aaro. Kuva on otettu Antreassa, jossa setäni oli Laivayhtiön välittäjänä. Tamma on nimeltään Inga ja oli viety Antrean Kiviniemestä Koirasen talosta. Monet ovat olleet ne tavara-kuormat, jotka tamma Inga on aikanaan vetänyt Antrean asemalta Vuoksen laivalle, josta ne edelleen kuljetettiin Vuoksen varsilla oleviin kyläkauppoihin aina Kiviniemeen saakka.

puotia lähellä kansakoulua. Kävin joskus koulumatkalla tekemässä ostoksia kotiin. Ihailin Vapun pyöreää olemusta. Pitkän hameen helmat heilahtivat somasti hänen liikehtiessään. Varsinkin ihailin hänen tukkalaitettaan. Pitkä tukka oli kietaistu kauniisti ylös pääläelle ja kampoja oli edessä ja takana sekä molemmilla sivuilla. Hän oli mielestäni oikein hienon näköinen rouva.

Kerran isäni pani minut kysymään Ollin-pojalta sysiä, että voisi tulla jotain työkalua korjaamaan. Koko menomatkan hoppusin sysiä, sysiä, mutta kun tulin sisälle pajaan, niin siinä hetkessä unohdin sanan!

Olli-seppä tiedusteli, mitä minulla on asiaa ja sanoi sitten, ettei se sana vaan ollut sysiä? Sehän se sana oli, sanoin hyvilläni. Olli oli veikeän näköinen ja sanoi: "Ensikeralla muistat paremmin kun kysyt pajahiiliä." Johon minä sanoin, että sen sanan muistankin ihan varmasti.

Nämä pienet tapahtumat lapsuudestani ja syntymäkodistani, läheisistä ihmisistä, kotikylästäni Karjalasta, muistoina ovat kullanarvoisia, puhtaita ilon lähteitä, niin lähellä, mutta nyt niin kaukana ajan takana.

Aura Lahtinen

Pärssisen Konepaja

35500 KORKEAKOSKI • PUH. 935-81204

Valmistamme mm:

- TERÄSHALLEJA, OVIA JA IKKUNOITA
- AUTON LAVOJA YM. KULJETUSKALUSTOJA
- KORISTETAKOTÖITÄ
- TRAKTORIN TYÖVÄLINEITÄ

Perämoottorit Ruohonleikkurit Moottorisahat sekä muut polttomoottorikoneet

Pienkonekorjaamo

NUORA-MOTOR

Härmälänkatu 15, TAMPERE
Puhelin 931-654 411

Perämoottorit Ruohonleikkurit Moottorisahat sekä muut polttomoottorikoneet

KUOLLEITA

Emilia P a u k k u os. Naskali syntyi 28. 7. 1890 Sakkolan Ojanie-messä, kuoli 1. 12. 1981 kotikun-nassaan Punkalaitumella. Hänen kotikylänsä oli Sakkolassa Lapin-lahti. Harrastukset käsityö, kirkkokuoro- ja marssitoiminta.

Aune S u u t a r i os. Ruuna syntyi 21. 7. 1892 Sakkolassa, kuoli 17. 12. 1981 Lempäälässä. Hänen kotikylänsä Sakkolassa oli Pannu-saari ja Lupra.

Alma M e s k a n e n syntyi 7. 10. 1893 Sakkolassa, kuoli 2. 12. 1981 Lempäälässä. Kotiky-länsä Sakkolassa oli Haparainen.

Maanviljelijä Aukusti N a s - k a l i syntyi 11. 4. 1894 Sakkolas-sa, kuoli 16. 11. 1981 Huittisissa. Hänen entinen kotikylä oli Luprik-kala Sakkolassa.

Martti N a s k a l i syntyi 12. 2. 1898 Sakkolan Lapinlahdes-sa, kuoli 25. 11. 1981 Imatran sai-raalassa.

Hilma H a t a k k a os. Ukko-nen kuoli jouluaattona 1981 Kanga-salla. Hän syntyi Metsäpirtissä Kir-vesmäellä juhannuksena 1902. Avi-oiduttuaan maanviljelijä Heikki Hatakan kanssa hän teki elämän-työnsä maalaistalon emäntänä en-sin Metsäpirtin Arkuntanhuassa ja talvisodan jälkeen Vesilahdella. Vii-meiset kymmenen vuotta hän vietti

kerrostalossa Kangasalla tyttärensä perheen lähellä. Nyt hänellä jäi ai-kaa itselleen ja mieluille käsitoille. Virkeänä ja toimeliaana hän oli lop-puun asti, kunnes halvaus vei hänet sairaalaan, josta hän ei enää palan-nut.

Hänen sisarensa Aina V i i l i o s. Ukkonen syntyi 5. 5. 1905 Metsä-pirtin Koukunniemessä, kuoli 3. 1. 1982 kotonaan Liedossa. Siu-nattu 16. 1. 1982 Liedon kirkossa.

Aino Auroora L a a m a n e n os. Lamppu syntyi 5. 7. 1905 Sak-kolassa, kuoli 9. 12. 1981 Tampe-reella, viimeinen kotipaikka Pirk-kala.

Arvi Aleksanteri L o p o n e n syntyi 2. 7. 1909 Sakkolan Lapin-lahdessa, kuoli 24. 9. 1981 Kanta-Hämeen keskussairaalassa.

Helvi N a s k a l i os. Lopenen syntyi 2. 5. 1917 Sakkolan Arkun-tanhuassa, kuoli 14. 12. 1981 Lem-päälässä. Viimeinen kotikylä Sak-kolassa oli Sipilänmäki.

Kirsti Maria H o v i l a i n e n os. Falin. Syntyi 10. 6. 1918 Sakko-lan Kiviniemessä, kuoli 25. 11. 1981 Hämeenlinnassa. Siu-naus toimitettu 5. 12. 1981 Vuoren-taan isossa kappelissa Hämeenlin-nassa.

Kaarin Annikki P i l v i n i e - m i os. Urpanen syntyi 25. 8. 1924 Sakkolassa, kuoli 5. 1. 1982 Lem-päälässä. Siunaus Lempäälän Risti-mäen kappelissa 23. 1. 1982.

Rakas puolisoni TAAVETTI (David) KOOLA

nukkui kuolon uneen uskossa Jeesukseen Kristukseen Toronto Western Hospital Canadassa 7. 7. 1981 vaikean sairauden murtamana. Hän oli syntynyt Vuoleen pitäjän Miikkulaisissa 28. 9. 1912.

Taavettia suremaan jäivät hänen vaimonsa Emilia, sukulaiset ja ystävät Suomessa, täällä Canadassa ja USA:ssa.

Hänen rakasta muistoaan siuna-ten ja kaivaten vaimonsa
Emilia

Veljeni muistolle

Eemil Naskali nukkui ikiuneen joulukuun 12 p:nä Harjavallan sai-raalassa, sydänkohtauksen uuvutta-mana. Hän oli syntynyt 21. 2. 1904 maanviljelijän poikana Sakkolan Arkuntanhuassa, jossa myös pereh-tyi isänsä ammattiin.

Avioliiton solmittuaan hän osti maatilan Vpl Pyhjärven Jaaman kylästä. Tämän kotinsa he joutuivat jättämään talvisodan ensi päivi-nä. Emil sai määräyksen maanpuo-lustukseen Suvannon rantamille ja perhe joutui evakkotaiपालेelle, ko-kemaan sen ajan ankeudet. Jaaman kyläläiset sijoitettiin silloisen Kau-vatsan pitäjän alueelle, josta myös Naskalit saivat rakentamattoman maatilan, mutta kohta he saivat os-taa viereisen talon rakennuksineen ja pääsivät asumaan omaan kotiin ja karjaa kasvattamaan. Näin pääs-

Vuosia täyttäneitä

100 VUOTTA täytti 22. 1. 1982 Maria N u o r a o.s. Koironen Rii-himäellä. Hän on syntynyt Sakko-lan Purpuassa ja viimeinen kotiky-länsä Sakkolassa oli Petäjäjärvi.

Hän on ensimmäinen satavuotias ent. sakkolalainen henkilö. Maria Nuoran terveys on viime vuosiin saakka ollut kohtuullisen hyvä ja hän viettää elämänsä iltaa Riihi-mäen aluesairaalassa.

80 VUOTTA täytti 5. 2. 1982 Em-ma K u u p p o o.s. Huuska Val-keakoskella. Entinen kotikylänsä oli Sakkolan Röykkylä.

Hänen kymmenisen vuotta kestä-nyt avioliittonsa Vilhelm Kuupon kanssa katkesi aviopuolison edes-menoon. Hän jäi silloin 30-vuotiaa-na kolmen pienen lapsensa yksin-huoltajaksi. Urakan rankkuuden takia elatushuolista koostui pääsi-sältö nuoren lesken elämälle. Silloi-selta yhteiskunnalta puuttui se so-siaalinen valmius, jonka tunnolla nykyisin kevennetään taakkaa yksi-näisten äitien hartioilta. Toisten ai-kalaistensa tavoin Emma kuuluu siihen sukupolveen, jonka uuras-tuksella on rakennettu perustaa ”hyvinvointipyntingillemme”.

Vilpitöntä mieltäsi eivät ”ulliet-tomat” keuhut ilahduttaisi. Sen täh-

den otan parhaan tietoni mukaan vapauden julkistaa niin suoraan etenevän sukusi, kuin meidän siihen sivusta liittyneiden, ensi- sekä tois-polvisten miniöiden ja vävyjen tun-teet yhdellä sanalla: ”Kiitoksii!” Ja muistovärsymäisyyden välttämisek-si, kiitokset myös niistä, siivolla elä-miseen kannustaneista ”äkkäilyis-tä”, joita et tosin ole ”liittynnäis-jäseniin” juuri nimeksikään koh-dentanut.

Me kaikki toivomme mummulle sisällökästä ja suojaista elämän il-tapuolet! Jokaisen puolesta vävyisi
Alpo

75 VUOTTA täytti 8. 1. 1982 Tauno K e k k i Jyväskylässä. Hän on syntynyt Sakkolassa ja oli talvi-sodassa Er P 6:ssa esikuntakomp-paniassa Suvannon rintamalla.

70 VUOTTA täytti 10. 1. 1982 maanviljelijä Viljo T u r k k i n e n Lempäälässä. Hänen kotikylänsä Sakkolassa oli Haparainen. Merk-kipäiväänsä hän vietti matkoilla vaimonsa kanssa.

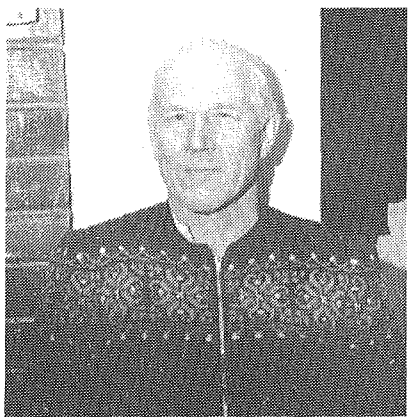
70 VUOTTA täytti 27. 11. 1981 Anna N u o r t a m a o.s. Naskali Kangasalan Leipissä. Hän on synty-nyt Sakkolan Arkuntanhuassa. Vii-meinen kotipaikka Karjalassa oli Vpl Pyhjärven Rahkajärvi.

”Meidän mummo. Emäntä Anna

Nuortamalla on ollut pitkä tie Karjalasta Kangasalle.

Koulu alkoi Sakkolan Lapinlahden kansakoulussa. Hän hakeutui Talin tietopuoliseen karjanhoitokouluun 1932. Oikeusneuvos Voipion karjanhoitajana hän oli 2 vuotta, jonka jälkeen hän jatkoi assistenttikurssilla. Tarkastuskarjakko-
na hän oli Pyhäjärvellä ja tuli emännäksi Pyhäjärven Rahkajärvelle elokuussa 1939...”

Tässä poimintoja Juha Nuortaman ”Sunnuntai-sanomista”.

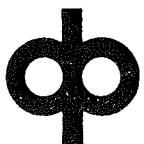
75 VUOTTA täytti 3. 2. 1982 mv. Tauno Pärssinen. Hän

VEIKKO SOKURA

**Erikois-
hammasteknikko**

TAMPERE
Mäkipäänkatu 39—41 II kerros
Puh. 56615

MAASEUTUVÄKI

Lempäälän-Viialan Osuuspankki

Viisi palveluvalmista konttoriamme: Lempäälässä, Viialassa, Kuljussa, Sääksjärvellä ja Säijässä ovat käytettävissänne varoja sijoittaessanne, edullisesti, myöskin tarvittaessanne luottoa tarpeisiinne. Kääntykää luottamuksellisesti puoleemme kaikissa raha-asioissanne.

Iso ampieaispesä Nokialla

Ehkä Suomen suurin ampieaispesä viime aikoina tavatuista löytyi Totijärven Joenpohjassa Juho Kurikan talon ullakolta, kun poika Ari meni vinttikamarien välikaton päältä tarkastamaan savupiipun kuntoa

on syntynyt Sakkolan Lapinlahdes-
sa. Nykyisin hän viettää hyvin ansaittuja eläkepäiviään Juupajoen Korkeakoskella harrastustensa parissa.

60 VUOTTA täytti 22. 1. 1982 maanviljelijä Soini K e k k i Lempäälässä. Hänen kotikylänsä Sakkolassa oli Haparainen. Merkkipäiväänsä hän vietti kotonaan lähimpien omaisten ja ystävien seurassa.

50 VUOTTA täytti 25. 12. 1981 Leo H ä n n i k ä i n e n Nokian Joenpohjassa. Hän on syntynyt Sakkolan Lurprassa.

50 VUOTTA täytti 10. 2. 1982 Aune L a a m a n e n o.s. Kelo Pirkkalassa. Entinen kotikylänsä oli Sakkolan Karhola.

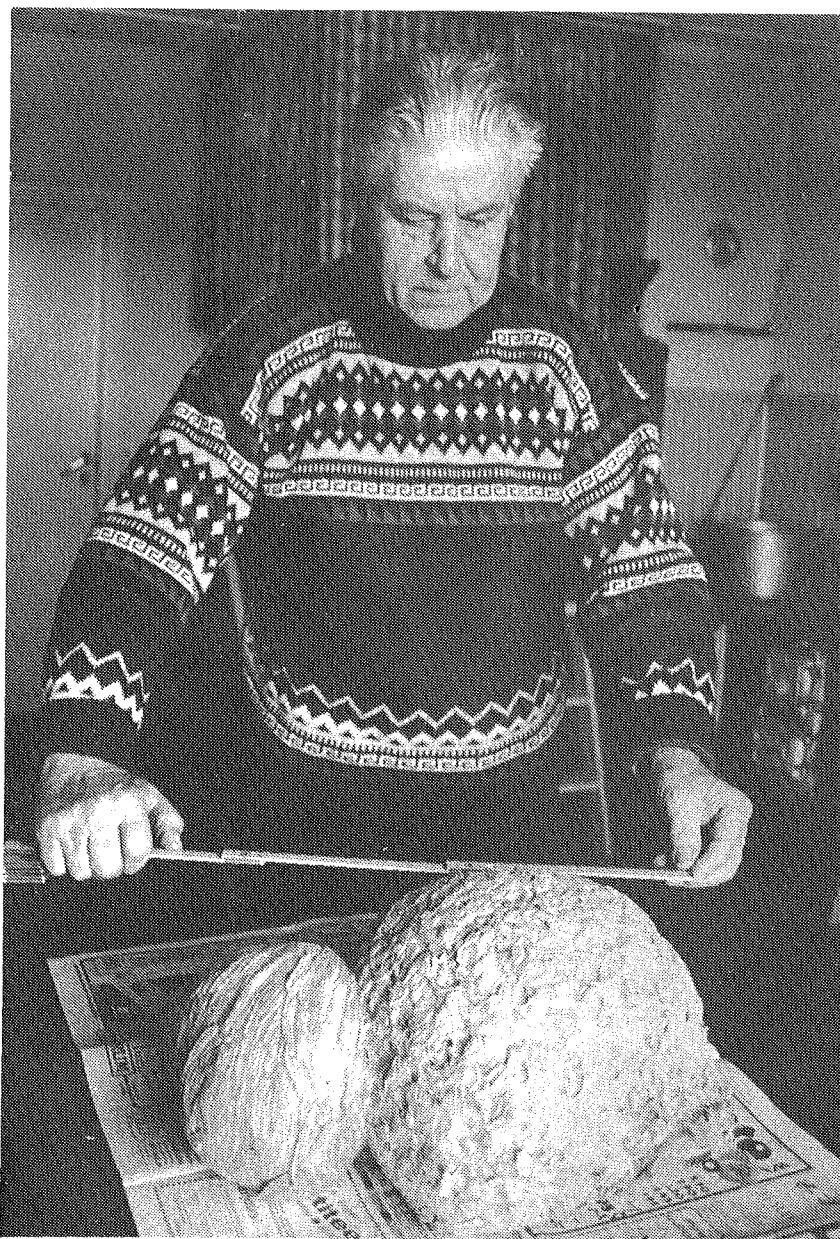
taskulampun valossa, onneksi oli jo syksy, sillä paikka oli ahdas ja pimeä, joten kesällä olisi tullut pojalle äkkilähtö perä edellä!

Paikka oli pimeä mutta ampieaiset, vanhan kansan sakkolalainen kutsui hyönteistä ”nieklijäinen”, olivat kulkutien löytäneet. Mittaa ja kokoa oli pesällä kohtalaisesti, jonka ovat kahden lehden toimittajat todenneet! Pahaksi onneksi kuvassa ei näy värit, jotka olivat erikoiset: Isompi osa oli hopeanharmaa ja rakennettu suomuihin kuin pärekatto, eteisosa, joka sekin on tavallista ampieaispesää kookkaampi on kauniisti kirjailtu punasella ja sinisellä värillä ja rakennustekniikka on kuin valumuottimenetelmällä kierteisesti rakennettu umpinainen rehutorni, jossa sisään käynti sivusta!

On täysin uskottavaa, että kahtena kesänä kaksi eri ampieaislaajaa on hyväksyneet saman pesäpaikan ja

Sakkolan sotainvalidit ja veteraanit

Kerhon VUOSIKOKOUS pidetään lauantaina 13. 3. 1982 klo 14 Ikaalisten Terveyskylpylässä. Osanottoilmoitukset huonevarauksia varten tehtävä allekirjoittaneelle, puhelin 931-175706. Martti Karonen

kai toimittaja sen verran tilaa antaa? Pienempää ei toimita ilmoittaa!

Olen ajatellut itsekseeni, että on täytynyt olla paljon rakentajia ja muutama pomokin, ennen kuin tämän kokoinen rakennus on valmistunut, sillä kait ampieaismaailmassakin sen verran seurataan nykyaikaa, että kun rakennus eikä vuokraaminen kannata niin luottoampieainen avaa ovet ja porttivahti avaa portit ja näyttää työvälle: — Talvi tulee! Antaa mennä talvilomalle, keväällä tavataan! (Vaikka minä olen ajatellut, että ampieaispomot ovat luikkineet jo etukäteen peräovesta paremmille lihavuorille!)

Talven jälkeen saapuu taas kevät ja isäampieainen ojentaa kukkasen äitiampieaiselle ja taas elämä jatkuu, mutta nyt uudessa pesäpaikassa. Juho ei enää ota vuokralaisia!

Juho Kurikka

Ukkojen turinat

Otanpa muistot mukaan ja menen ukkojen tupaan, ei siihen tarvinnut avainta, meni vain ja alkoi olla...

Oli siellä muutama nainenkin vähän sivummalla — hm,

Tupakat sussusi suissa. Kyynärpäät polviin nojaa. Hiukset pystyssä ja remmi vyöllä.

Se oli naapurin talo tienreunassa, oikein kokouspaikka kylän asioille.

Ei ollut ”TeeVeetä”, että viestit lentää. Eikä tarvittu psykiatriaa, koska siellä naurettiin ukkojen asioille.

Saima

näin on tulos varsin huomattava kooltaan ja rakenteeltaan ja kaikkiaan värejä on käytetty 7 sorttia kuin Matin kintaissa! Ja pesärakennelman mitat ovat kunnioitettavat: ympärysmitta 120 senttiä, pituus 52 senttiä, paksuus keskikohdan läpimittana 92 senttiä ja korkeus 30 senttiä.

Rakennus- ja väriaineet ovat luultavasti täysin kotimaista tuotetta.

Asunnon vuokraa antoivat isännälle kesällä neljä tuikkausta viikon välein ja aina ihmisen kehon arimpiin kohtiin!

”Vihasin koko vuokralaisia, mutta ihailin rakennustaitoa, sillä rakentamisessa ovat mestareita ja kirjojen mukaan käyttävät rakennusaineena vanhaa ja lahonnutta puuta, ilman ihmistä pökerryttäviä hartseja, niinkuin ihmisen rakennuslevyt ja eristykset.”

”Olen lukenut lehdistä, että niinkin iso ja vahva eläin kuin hevonen ei kestä kuin 200 pistoa, kun henki lähtee...”

Jos tämän lehden lukijat on löytäneet vielä paljon suuremman pesän niin voisihan siitäkin kirjoittaa,

Kreikkaa ja kreikkalaista käsityöperinnettä Vokki-Virkissä

Vokki-Virkin perinneillan avasi käsityöneuvos Tyne-Kerttu Virkki, joka lämpimän sanoin toivotti pirtin täyden kertyneen yleisön tervetulleeksi kiertelemään Kreikkaa rastiin. Illan esiintyjät, kirios Aaro Asikainen ja kiria Rauni Vornanen tunnetaan jo entuudestaan Kreikkaan liittyvien asioiden tuntijaksi ja taitajaksi, eikä ennakkotieto joutunut häpeään. Majuri Aaro Asikainen kertoi kymmenien matkojensa tuomalla asiantuntemuksella Kreikasta ja sen nähtävyyksistä, johdattaen yleisönsä heijastinkuvien avulla saarelta toiselle ympäri koko Kreikan. Kulttuurinähtävyyksien lisäksi kertyi tietoa Kreikan luonnosta, elämästä maan eri puolilla.

Päätoimittaja Rauni Vornanen kertoi perehtyneensä erityisesti kreikkalaiseen musiikki- ja kansantanssiperinteeseen, mutta loisteliä kuvasarja kreikkalaisista kansallis-

puvuista osoitti kiria Vornasen hallitsevan suvereenisti myös kreikkalaista puku- ja käsityöperinnettäkin.

”Kreikkalainen puku tahtoo tehdä vaikutuksen, se ei niinkään toimi naisellisenä ansana kuin ehkä jonkin muun maan perinteinen kansallispuku. Kreikkalaisen kansallispuvun ominta tyyliä on monen vaatekerran kuuluminen samaan asuun, on paitaa, liiviä, esiliinaa, takkia, vyönauhoja jne loputtomiin yhdessä ja samassa asussa. Koristelu on lähes aina erittäin runsasta, kreikkalaisen käsityöperinteen painopiste onkin koruompelussa. Se näkyy myös kansallispuvussa, jotka ovat upeimpia vanhan käsityötaidon näytteitä.”

Suurella ihastuksella yleisö tutustui Rauni Vornasen Kreikkalaiseen juhla-asuun: yli satavuotias tummansininen samettipuku, joka on rikkaasti koristeltu aidoilla kulta-

nauhapunoksilla ja kulturalankaompeleuin. Heijastinkuvat eri puolilta Kreikkaa kotoisin olevista naisten ja miesten kansallispuvuista muodostivat todella värikkään kavalkaadin, johon punoutui runsas kulttuurihistoriallinen tietomäärä. Kulttuurivaikutteet ovat antaneet oman lisänsä pukuihin, mm. kaikkien tuntema valkohameinen miesten asu on kotoisin Albaniasta. Yhteensä ainoaan laskostettuun hameeseen on käytetty noin 40 metriä kangasta!

Turkkilaiset naapureina ovat antaneet myös osansa pukuihin: mm. naisten sievät haaremi housut pilkistävät muutamien hameiden alta.

Värikäs ilta Vokki-Virkissä päättyi yhteiseen kahvitaukioon ja tutustumiseen käsityö museon kokoelmiin. Jälleen kerran oli moni ensikertalainenkin löytänyt tiensä Vokki-Virkin tiloihin ja saanut tuntea Tyne-Kerttu Virkki-Säätiön monipuoliseen ja aktiiviseen kulttuuritoimintaan.

Kaija Kauppinen

Toimituksen tuoli

Olemme saaneet kirjeitä Kaisa Honnilta, o.s. Aflecht, Hasalasta. Hän oli toimessa Maatalous Osakepankin palveluksessa Kiviniemessä, kunnes pankki yhdistettiin Kansallispankkiin ja hänet siirrettiin toimeen Satakuntaan. Hän muistaa silloiset kiviniemeläiset ja Kiviniemen maisemat hyvin, sekä kirjoittaa meille: ”Kun tyttäreni tuli illalla kotona käymään ja näki kaikki työt tekemättömänä, kysyi hän ihmeissään — Missä äiti on? — Johon Jussi-poika vastasi, että äiti on nyt Kiviniemessä!..”

Toimittaja oli lähettänyt hänelle

Suvannon Seudun vuosikertoja, joihin oli tarkasti tutustuttava ja lukeminen alkanut. Näin voi kaikki taloustyötkin kärsiä ajoittain Suvannon Seudun toimesta.

Lupaamme kumminkin, että Koivisto-ajan alkamista emme mitenkään pyri sotkemaan, mutta Koivisto-sana tuo aina toimittajalle mieleen hailin, joita yleensä sanotaan silakaksi, joita aina talvisaikaan ajettiin hevoskuljetuksella Sakkolaa saakka ja kaupattiin talosta taloon kulkien. Hyviä olikin hailit, vaikka yleinen mainoshuuto kuului: — Hailii hyvii happamii, koivistolaisii tappamii.

Tämä haili-nimitys oli täällä Pirkka-Hämeessä sotien jälkeen tuntematon ja tätä nimen ymmärtämättömyyttä käytti eräs viipurilainen torimummo ansiokseen ja laittoi myyntipöydälle toiseen laatikkoon nimilapun: Hyvää hailia ja toiseen: Silakoita. Kaikki toriväki osti vain hailia ja koko torilta jäivät silakat myymättä. Tämä todistaa sen, kuinka hyvä oivallus liiketoimissa tuottaa tulosta ja voittoa ainakin sakkolalaisen ”sulkavalahnojen liiketoimen Lempäälän torilla,

vaikka sakkolalaissukuiset emännät aluksi erehtyivätkin ostamaan halpoja ”lahnoja”.

Numerossa seitsemän viime vuonna kertoi Väinö Koppanen muistelman. Päähenkilönä oli siinä opettaja Toivo Vähämäki. Minä muistan opettaja Vähämäen vain hänen kansakoulussa pitämästään raittiuspuheesta, tai oli esitelmä, joka osaltaan vaikutti sen, että minusta on tullut kohtuullisen raitis, sillä se esitys oli hyvin mieleen painuva ja pitkä vaikutteinen, joskin elämäni on vaikuttaneet myös raittiit sukujuuret ja sotakokemukset ”täyskapteenien joukossa”.

Väinö Koppanen kertoi myös opettajan Ville Luukolle myymästä hevosesta ja Luukon suvun viljelysmaat olivat kotitilamme rajanaapureita.

Tämä opettaja Vähämäeltä ostettu hevonen varsoi Villen omistamana komean varsan, mutta tämä ei ollut hevosen parhain aikaan saannos, vaan se käytös jonka hän Villelle esitti syyskesällä, vuosi ehkä oli 1937 kun tämä hevosen uroteko tapahtui.

Villen tamma oli 200 metrin pääs-

sä laitumella kodistani, kun hän oli sopinut porsaskuljetuksesta asemalle. Kävi kumminkin niin, että hevonen tuumi parhaaksi olla lähtemättä kuljetusta tekemään. Ville tuskaili ja jahtaili hevosta pitkään, sitten vielä haki meiltä muutaman leivän, ajatellen tietysti ”leivällä hevonen kiinni otetaan, vaikka rauvat suussa ajetaan” ja lisäksi kaikki nuorat mitä naiset käsiin löysivät, minä en ollut kotona, vaan vakinaisessa väessä. Villen tarkoitus oli ajaa hevonen aivotiertä latorakennuksen taa tekemäänsä nuora-aitaukseen, mutta ei siitä mitään tullut. Hevonen söi leivät, mutta säilytti vapautensa.

Mielessään manailen Villen oli nöyryyttävä ja mentävä naapurista lainaamaan hevonen, jolla kuljetti porsaat asemalle. Tosin matkaa ei ollut kuin kilometri, ja siksi hän kokonaan ei jäänyt osattomaksi porsaskaupan onnellisesta päätöksestä.

Kyllähän meidän hevonen oli hyvää kaveria nautakarjan kanssa, mutta ei koskaan kyllä kieltäytynyt porsaskuljetuksesta asemalle.

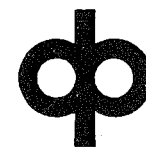
Näin jälkeenpäin ajatellen Villen hevonen kai harrasti oikeaa hevosten huumoria sen parhaasta päästä.

Kirjoja Karjalasta

Karjala-vanhon kirjojen välityslista	2:—
Kirje Syväriltä nid. uusi	7:—
Taistelun tie. Sotaromaani nid. uusi	8:—
Ilktaivas kirkastuu. Sukuromaani nid. uusi	9:—
Tapahtui Inkerissä sid. uusi	18:—
Juhana Inkerin suomalainen sid. uusi	20:—
Kris-Antikvan huutokauppaluettelo	3:—
Kris-Antikvan yleisluettelo	3:—

Toimitukset postiennakolla. Vain postikulut tulevat hinnan lisäksi.

Tilausosoite: KRIS-ANTIKVA PI 57 53101 LAPPEENRANTA 10
Huom. Etsimme puolestanne toimialaamme kuuluvia kirjoja ja kirjastoja. Ostamme kirjoja ja kirjastoja. Tarjoukset hintapyyntöineen.
KIITOS!

**TAMPEREEN SEUDUN
OSUUSPANKKI**

- JOUSTAVAN PALVELUN PANKKI -

Kaikki sähköasiat

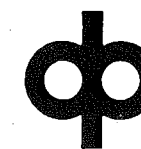
voimme toimittaa edullisesti

NYT SÄHKÖLÄMMITYSASENNUKSET SOPIVASTI

RAASKAN SÄHKÖLIKE

A-RYHMÄN SÄHKÖURAKOITSIJA

VESILAHTI — Puh. 931-739541

**VESILAHDEN
OSUUSPANKKI**

joustavaa
pankkipalvelua

Tampereen Aluesäästöpankki

auttaa — neuvoa — palvelee

LEMPÄÄLÄN
PELTITYÖ

OM. V. RIIKONEN

Puh. Tampere 740886 (verstaaseen)

Suorittaa kaikkia rakennusalan pelti- ja rautatöitä
urakalla ja laskuun.

**SUVANNON
SEUTU**

Suvannon ympäristön kotiseutu-
lehti, ilmestyy 1982 8 kertaa
vuodessa.

Tilaushinta 40 mk vuosikerta.

Ilmoitushinnat 1 mk palsta cm
vakinaisista ilmoituksista alen-
nus.

Toimituksen ja konttorin osoite
37370 Narva. Puhelin 931-
734843.

Postisäilytys TA 430763-1

Pankki Vesilahden Osuuspankki
37370 Narva. Käyttötilin nume-
ro 551105-42772.

Vastaava toimittaja Viljo Puron-
taa.

Toimituskunta Viktor Ryyppö,
Helmi Uosukainen, Uuno Pu-
lakka, Eero Koppanen ja Väinö
Kekki.